

Hvilke posisjoner kan være vanskelige å innta i forskning for medforskere som er avhengige av hjelpeapparatet?

Om samskappingsprosesser med medforskere fra marginaliserte grupper

Ellen Syrstad

er sosionom med Ph.D. i verdier og profesjonell praksis og jobber som førsteamanuensis ved VID vitenskapelige høyskole i Oslo. Hun har tidligere skrevet om barnevern, familieterapi, medforskning, makt/avmakt og pedagogikk.

Håvard Aaslund

er sosionom med Ph.D. i sosialpolitikk og sosialt arbeid og jobber som førsteamanuensis ved OsloMet - Storbyuniversitetet. Han har tidligere skrevet om samfunnsarbeid, medvirkning, sosialt arbeids utdanning, sosiale bevegelser, og aksjonsforskning blant bostedsløse. Deler av arbeidet med artikkelen ble gjort som ansatt ved VID vitenskapelige høyskole.

Abstract

The article is based on two PhD studies in which marginalized co-researchers who depend on the aid apparatus contribute to co-creation of research. The first study includes parents whose children are placed in public care; the other study includes homeless people. In the article, we want to explore the co-creation process between researchers and co-researchers in research where the co-researchers have a background from marginalized groups that depend on the aid apparatus. Findings from our studies indicate that such a dependency can act as a barrier to critical research or critical actions in two ways: 1) It is difficult to be critical of one's own position, and 2) It is difficult to be critical to the aid apparatus. The article concludes that the two positions are different but that they ser-

ve the same purpose: it is strategic to position oneself in certain ways when a lot is at stake.

Keywords: Co-research, marginalization, co-creation, homelessness, child welfare.

Introduksjon

Å involvere de som er berørt av forskningen i selve forskningsprosessen kan forstås som et modusskifte i forskningen som er i tråd med politiske, faglige og etiske krav til forskning nasjonalt og internasjonalt (Askheim, Lid & Østensjø 2019; Nowotny et al. 2001). I denne artikkelen vil vi presentere og diskutere erfaringer fra to Ph.D.-studier som innlemmet marginaliserte brukere som var avhengige av hjelpeapparatet som medforskere. Vi har valgt å bruke betegnelsen medforskning om det å forske sammen (Borg & Kristiansen 2009). I våre forskningsprosjekter fungerte medforskerne som rådgivere vi lyttet til og diskuterte med, men der vi tok alle formelle beslutninger. Begrepet marginalisering beskriver en situasjon der en befinner seg et sted mellom ytterpunktene inkludert og ekskludert i samfunnet, eller å være utenfor makt eller innflytelse (Halvorsen 1996). McLaughlin (2010) hevder forskning har vært undertrykkende for marginaliserte grupper, og Månsson (1991) fremhever at forskning primært har tjent etablerte og ressurssterke interesser. Å involvere marginaliserte brukere av hjelpeapparatet i forskning kan være en måte å fremme deres interesser og å øke deres makt og innflytelse (Andreassen et al. 2019). Mye av litteraturen om medforskning har satt søkelys på hvorvidt forskningen blir bedre (Malterud & Elvebakken 2019), og om brukeren får økt innflytelse (Beresford 2000; McLaughlin 2010). Det har vært mindre søkelys på prosessen med å skape forskning sammen med brukere (Hersted et al. 2020). Noen studier har problematisert medforskerens rolle i forskning (Moltu et al. 2012), og deres rom for å være kritiske innenfor en forskningsdiskurs (Eriksson 2018). Det vi imidlertid ikke har funnet i forskningslitteraturen er marginaliserte medforskeres rom for å være kritiske når de befinner seg i et avhengighetsforhold til hjelpeapparatet. Forskningsspørsmålet vi utformet var: *Hvilke posisjoner kan være vanskelige å innta i forskning for marginaliserte medforskere som er avhengige av hjelpeapparatet?*

Makt og posisjonering

Vi forstår vårt empiriske materiale gjennom et sosialkonstruksjonistisk perspektiv, der forskning oppfattes som en kulturell prosess hvor kunnskap skapes i sosiale fellesskap (McNamee 2010). Hva som er tillatt å si når, og til hvem i slike fellesskap påvirkes av det Foucault (1980) kalte diskurser. Diskurser kan beskrives som normer og regler definert av et fellesskap. For å definere disse må man ha makt. Makt defineres av Foucault (1980) som produktiv, og kommer til syne i moderne, demokratiske samfunn som en styring av individers tenke- og handlemåter. Denne styringen begrunnes i vitenskapelig kunnskap, som for eksempel definisjonen av god omsorg og hvilke merkelapper som skal henges ved de som strever med et rusproblem.

Innenfor en diskurs får man både tildelt, og man inntar aktivt ulike posisjoner (Harré & Langenhove 1991). Disse posisjonene står i forhold til hverandre, slik at ens posisjon vil avhenge av hvordan den du samhandler med er posisjonert eller har posisjonert seg selv. Fordi posisjonene er begrunnet gjennom rådende diskurser, vil de gi mening både for personen selv og for andre. Hvordan man er posisjonert vil ha betydning for ens identitet og rolleforståelse, og siden posisjoner er dynamiske, vil både posisjonene, og forståelsen av egen identitet og rolle kunne endre seg i møtet med nye personer og situasjoner. På denne måten er det mulig å endre egen posisjon, og innta det Harré & Langenhove (1991) kalte for strategiske posisjoner. Nelson (2001) viser hvordan det kan være særlig aktuelt for marginaliserte mennesker å gjenopprette sin identitet fra noe hun beskriver som en *“ødelagt identitet”*. I denne artikkelen bruker vi diskursbegrepet og posisjoneringsteori til å utforske hvilke posisjoner som kan være vanskelige å innta for marginaliserte medforskere som er avhengige av hjelpeapparatet i samskapingen av forskning.

Metodisk design og etiske betraktninger

Empirien som ligger til grunn for artikkelen er hentet fra våre to Ph.D.-studier. Den første studien, som pågikk i perioden desember 2015 til april 2020 omhandler oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse (Syrstad 2020a). Seks foreldre og syv terapeuter fra familieverntjenesten i Norge ble intervjuet i to fokusgrupper og ett individuelt intervju med det formål å utforske oppfølgings-

tilbudet familieverntjenesten hadde tilbudt denne foreldregruppen. En medforskergruppe bidro i forskningsprosessen. Prosessen med å forske sammen er utforsket i studiens tredje delstudium (Syrstad 2020b), og det er denne studien som ligger til grunn for artikkelens empiri. To foreldre som var fratatt omsorgen for sine barn, to saksbehandlere fra barnevernet, to terapeuter fra familieverntjenesten og tre forskere deltok i gruppen. Siden artikkelen handler om marginaliserte medforskere som er avhengig av hjelpeapparatet, har analysen som ligger til grunn i denne artikkelen et eksklusivt søkelys på de to foreldrene sin rolle som medforskere. Dataene utgjør transkriberte opptak av fire medforskertreff i perioden juni 2016 til august 2017, der både intervjuguide og analyser ble diskutert. To av treffene varte i fem timer, mens de to andre varte ca. to timer. Foreldrene representerte begge kjønn, og begge var i aldersgruppen 30-40 år. Det teoretiske grunnlaget for studien var en sosialkonstruksjonistisk forståelse om at individer skaper mening gjennom de diskursive fellesskapene de var en del av, og at de posisjonerte seg og ble posisjonert i interaksjonen med sine omgivelser (Harré & Langenhove 1991; McNamee 2010).

Den andre Ph.D.-studien er en studie av egenorganisering blant bostedsløse. Empirien består av feltnotater og intervjudata fra et aksjonsforskningsprosjekt som foregikk fra 2015 til 2019. Prosjektet som helhet hadde 55 deltakere og inkluderte individuelle intervjuer, dialogkonferanser og etnografisk materiale (Aaslund 2021). I arbeidet med dataene var fire prosjektansatte og fire beboere sentrale medforskere. Av beboerne var tre menn og en kvinne. De prosjektansatte var i starten tre menn og en kvinne, senere to kvinner og to menn. Alle var over 35 år. De fleste prosjektansatte hadde egen erfaringsbakgrunn, mens prosjektleder hadde helse- og sosialfaglig utdanning. Samskapingsarbeidet knyttet seg til en kritisk-utopisk aksjonsforskningstradisjon (Nielsen & Nielsen 2006), som vektla sammenhengen mellom strukturer, posisjoner og diskurser, og målsetningen med arbeidet var å bidra til materiell og symbolsk endring av deltakernes situasjon. Dataene til denne artikkelen er produsert i perioden august 2018 til januar 2019, og omfatter notater fra analysesamarbeid og skriving av et bokkappittel, referater fra samarbeidsmøter, og feltnotater fra observasjoner og feltsamtaler.

Vi har foretatt nye gjennomlesninger av det empiriske materialet fra de to Phd-studiene. Første gjennomlesning foregikk på deskriptivt nivå, hvor vi nærleste empirien på langs, med det mål å finne empiri som knyttet seg til utfordringer med å involvere marginaliserte medforskere som var avhengig av hjelpeapparatet i forskning. Deretter leste vi intervjuene på tvers (Haavind 2000), hvor vi lette etter mønster eller fellestrekk, så vel som hva som skilte seg ut. Poenget med en slik analytisk fremgangsmåte var å utvikle forståelser som strakk seg utover den enkelte deltagers fortelling (Kvale & Brinkmann 2015). Etersom vi allerede hadde identifisert utfordringer med å involvere medforskere som var avhengige av hjelpeapparatet i forskning som felles omdreiningspunkt for de to studiene, var lesingen av empirien målrettet. Siden prosjektene hadde ulikt forskningsdesign og forskjellig tematikk, var et slikt omdreiningspunkt nyttig i det analytiske arbeidet med å finne mønstre.

Begge studiene er godkjente av Norsk senter for forskningsdata, og de har fulgt de forskningsetiske retningslinjer som forventes av kvalitativ forskning om sensitive tema. Vi har utelukket alle personidentifiserbare detaljer for å ivareta medforskernes anonymitet. Alle ble informert om at de når som helst kunne trekke seg uten å måtte oppgi grunn.

Artikkelens metodiske utgangspunkt, altså to ulike empirisett fra to ulike studier, kan være problematisk. De to studiene hviler på ulike metodiske design, både når det gjelder formål, spørsmålsstilling, datainnsamling og analyser. Vi mener likevel at sammenkoplingen av studiene kan forsvares ved at vi fant et felles omdreiningspunkt knyttet til makt og marginalisering, som vi begge hadde blitt opptatt av i våre ph.d.-studier. På denne måten gikk vi dypere inn i en bestemt tematikk ved å sammenkoble eksempler fra to ulike studier. Vi vil nå utdype hva vi fant i våre studier knyttet til problemstillingen om hvilke posisjoner som kan være vanskelig å innta som en marginalisert medforsker som er avhengig av hjelpeapparatet.

Funn: Det kan være vanskelig å være kritisk til egen posisjon

De to foreldrene som deltok som medforskere i studien om oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse, forteller begge at deres rolle og posisjon kunne være krevende. En av foreldrene fortalte

hvordan hun i starten av forskningsprosessen var mest opptatt av å få fortalt sin historie, som handlet om det maktovergrepet hun mente hun hadde blitt utsatt for av barnevernet da omsorgen ble tatt fra henne. På siste medforsker møte sa hun at hun trodde dette handlet om at hun ønsket å få sympati fra de andre i gruppa, ved at de skulle forstå hvor dårlig hun hadde blitt behandlet. En av medforskerne som representerte barnevernet fortalte at dette ble en krevende rolle for henne å være i, da hun ble sittende som forsvarer av barnevernet. For meg som forsker åpnet forelderens historier opp for følelser knyttet til den sorgen foreldrene beskrev, og jeg måtte være særlig oppmerksom på at jeg ikke mistet mitt kritiske blikk. Samtidig ble det vanskelig for representanten fra barnevernet som var med i medforskergruppen, da hun ble en slags skyteskive for foreldrene. For meg ble dette tydelige eksempler på krevende og vanskelig samarbeid mellom to parter, samtidig som jeg måtte ivareta begge interesser. Måten jeg løste det på var å gjennomføre samtaler med partene i etterkant. Den samme forelder kom også med et innspill på første medforsker møte om at jeg som forsker måtte være forberedt på at foreldrene jeg skulle intervju ville fortelle meg historier som ville sette dem i et godt lys, i håp om at de ville komme godt ut av det når forskningen skulle publiseres. Hun sa: *“Ingen vil fortelle deg historier som setter dem i et dårlig lys. Det ville i så fall vært veldig dumt å gjøre”*. Dette kan forstås som er parallellprosess til hva hun selv gjorde i medforskergruppen. Uansett gjorde det meg oppmerksom på hvordan foreldrenes historier kunne være uttrykk for den marginaliseringsprosessen en omsorgsovertakelse kan være, og at de fortalte historier de tenkte de selv ville kunne komme godt ut av.

Til tross for at foreldrene så ut til å fortelle historier som satte dem i et fordelaktig lys, fortalte likevel en av foreldrene at hans posisjon endret seg underveis i forskningsprosjektet. Han sa: *“Ja jeg sitter jo med helt andre tanker og en helt annen måte å kritisere barnevernet på nå, ettersom jeg forstår mer av helheten av prosjektet”*. Han beskrev hvordan det å være medforsker i forskningsprosjektet hadde gitt ham en kunnskap og en innsikt som gjorde ham bedre i stand til å være kritisk til egen rolle og ikke bare rette kritikken mot barneverntjenesten. Dette ga meg som leder av forskningsprosjektet nye muligheter til å analysere materialet sammen med foreldrene. Foreldrene bidro aktivt i analyser som ble svært viktige for

forskningsresultatene, som for eksempel hvorfor både de og andre foreldre strevde med å forstå hvorfor barnevernet hadde tatt fra dem omsorgen for deres barn.

Det kan være vanskelig å være kritisk til hjelpeapparatet

Forholdet til hjelpeapparatet, marginalisering og medforskning påvirket hverandre i bostedsløshetsprosjektet. Dette ble spesielt tydelig høsten 2018 da to prosesser foregikk samtidig. Det ene var avslutningen av et bokkapittel vi skulle skrive sammen om språk og marginalisering. Det andre var at organisasjonen som eide lokalene og hadde garantert for utgiftene den første tiden, besluttet å legge ned hele prosjektet med boliger og arbeidsplasser for deltakerne.

Enkelte beboere mobiliserte til motstand mot beslutningen om nedleggelse, og én beboer ble intervjuet av flere aviser. Han fortalte om prosjektet og resultatene, og kritiserte beslutningen om å gjøre deltakerne bostedsløse og arbeidsløse. Dette fikk mye oppmerksomhet, og organisasjonen reagerte på at han hadde kontaktet media. De beskrev personen som "sårbar", og at det var "uklokt" å kontakte media på denne måten. Enkelte beboere reagerte også på at denne beboeren hadde kontaktet media. På et beboerstyremøte uttrykte noen at det var en for konfronterende strategi, som gjorde mulighetene for å finne en forhandlingsløsning dårligere. Noen mente også at avisartikkelen bidro til å stigmatisere beboerne: *"Vi ønsker å være anonyme. Vi var enige i det som sto, men det skadet jo noen på huset her. Hun hadde ansvar for mye penger og blir tatt inn på teppet: - Er det et sånt hus du bor i?"* Arbeidsgiveren hadde sett adressen det ble referert til i artikkelen, og reagerte på at hun bodde i et hus der det var mange med tidligere rusproblemer. En annen uttrykte: *"Noen syntes at det med media var greit og noen ikke. Han sa unnskyld. Men han fortsetter å gå til media. Det var mange som var negative. Men han fortsetter. Da tar han ikke hensyn".*

Disse erfaringene påvirket også forskningssamarbeidet. Som forsker hadde jeg også uttalt meg i avisartikkelen. Etter erfaringene med avisartikkelen spurte jeg både beboere og de ansatte hva de tenkte om bokkapitlet vi skulle publisere sammen. Flere mente at det var nødvendig å anonymisere medforfatterne. For å unngå at beboerne ble assosiert med bostedsløshet og rusproblemer, innebar dette også å anonymisere navnet på prosjektet. Erfaringene med avisartikkelen gjorde dem bekymret for om det kunne føre til stig-

matisering og ytterligere marginalisering, utenfor deres kontroll. De ønsket heller ikke å eskalere konfliktnivået med organisasjonen. Noen av de ansatte var uenig i dette. De mente det var viktigere enn noensinne å vise fram de positive resultatene fra prosjektet med navn, og at bokkapitlet uansett ikke inneholdt noe kontroversielt, siden det var skrevet lenge før konflikten. Det ble et dilemma mellom hva som ville være det beste for prosjektet, og de enkelte deltakernes sårbarhet. Etter grundige diskusjoner med alle involverte bestemte jeg meg for å stryke medforskerne som forfattere av bokkapitlet og anonymisere prosjektet. Bakgrunnen for beslutningen var det forskningsetiske kravet om å "beskytte mot skade og urimelige belastninger". Konsekvensen ble at alle medforskernes stemmer ble borte i formidlingen, av hensyn til de som hadde mest å tape blant medforskerne.

Diskusjon: Å innta kritiske posisjoner når mye står på spill

Å ivære medforsker i samskappingsprosjekter kan være utfordrende når egeninteresser i kraft av å være en marginalisert bruker som er avhengig av hjelpeapparatet også må tas hensyn til. Dette kommer tydelig til uttrykk i studien der foreldre er fratatt omsorgen for sine barn ved at de posisjonerer seg på en måte som viser dem fra deres beste side. Dette kan forstås både som en slags gjenreising etter den marginaliseringsprosessen det innebærer å bli fratatt omsorgen for sine barn, og det kan forstås som at de er strategiske i valg av posisjonering for å kunne oppnå goder som å få tilbakeført barna sine og/eller få mer samvær med dem (jf. Harré & Langenhove 1991). Historiene foreldrene velger å fortelle kan dermed forstås ut fra hva som står på spill for dem (jf. Frank 2005). Og det er ofte mye som står på spill når man har blitt fratatt omsorgen for sine barn. Hva de velger å fortelle kan handle om det Nelson (2001) beskriver som en gjenreisingsprosess etter å ha fått "ødelagt" sin identitet som "god forelder", som det marginaliseringsprosessen en omsorgsovertakelse innebærer kan beskrives som (Syrstad 2020b).

Å ikke evne å innta en posisjon der man er kritisk til egen posisjon som forsker kan stride imot sentrale krav til forskning (Kvale & Brinkmann 2015). Medforskning innebærer de samme kvalitetskravene som annen forskning (Askheim & Høiseth 2019; Malterud & Elvebakken 2019). Å innta en kritisk posisjon som forsker kan beskrives som det Foucault (1980) omtalte som å bli en del av

forskningsdiskursen. Det kan hende det var dette som skjedde når den ene forelderen fortalte at han etter hvert som han skjønnte mer av forskningen og sin egen rolle også kunne innta en posisjon der han var mer kritisk til egen rolle. Å bli en del av en forskningsdiskurs kan innebære økt innflytelse fordi medforskeren bidrar mer aktivt i analysen (Moltu et al. 2012), men samtidig kan en innordning innenfor et diskursivt fellesskap begrense medforskernes muligheter for å være kritisk fordi man må være kritisk innenfor en bestemt institusjonell logikk (Eriksson 2018). En fare ved å bli med i et forskningsfellesskap som marginalisert bruker er at man inntar rollen som *“superbruker”* for å oppnå *“goodwill”* hos forskerne (jf. Moltu 2012), og at behovene og interessene til en marginalisert gruppe som man ønsker å fremme forsvinner. Brukere som deltar i forskning kan dermed komme i et krysspess hvor de kan bli anklaget for å stå i ledtog med *“fienden”*, og fremme kritikk mot gruppen de representerer (jf. Moltu et al. 2012; Syrstad 2021). Det kan hende det var noe av dette krysspesset brukerne i bostedsløstprosjektet kjente på i forhold til hvorvidt de skulle innordne seg organisasjonens interesser eller være kritiske. Dermed kan det å delta som medforsker når en er i en marginalisert posisjon som er avhengig av hjelpeapparatet bli en vanskelig posisjon å være i.

Å være en medforsker som opplever å være i en marginalisert posisjon og avhengig av hjelpeapparatet kan også gjøre det vanskelig å være kritisk til hjelpeapparatet man er avhengig av. I studien av mennesker som opplevde bostedsløshet, kom utfordringene til uttrykk ved at medforskerne risikerte konsekvenser knyttet til tilgang på bolig og/ eller arbeid. Slik risiko kan være ulikt fordelt. I vår studie hadde noen allerede funnet seg ny bolig, mens andre var avhengige av organisasjonen for å få et nytt sted å bo. For de som var mest avhengig av organisasjonen kunne det se ut som om det ble viktig å distansere seg fra de mest kritiske røstene. Enkelte var i ferd med å etablere seg i arbeidslivet og var opptatt av å ikke assosieres med rusavhengighet og bostedsløshet, mens de mest marginaliserte sto så langt unna arbeidslivet at de kanskje ikke hadde så mye å tape. Slike prosesser kan gjøre det vanskelig å oppdage de kompliserte strukturene marginalisering foregår i og det som kan forstås gjennom Foucaults begrep om disiplinerende makt (1980). Mennesker i marginaliserte posisjoner kan også ha vanskelige relasjonserfaringer som kan være en ekstra barriere for å hånd-

tere konfliktfylte relasjoner ansikt til ansikt, eller inngå i kritiske diskusjoner. Järvinen og Mik-Meyer (2003) hevder at mennesker som innordner seg institusjonens rammer blir ansett som samarbeidsvillige, mens de som ikke gjør det anses som rigide og i mangel av selsinnsikt. Dermed kan det forstås som strategisk eller klokt å innordne seg institusjonens krav, definisjoner og forventinger, og å distansere seg fra de som ikke blir oppfattet som samarbeidsvillige. Det er dette Harré og Langenhove (1991) kaller en strategisk posisjonering. Dette vil igjen innebære at det er klokt å ikke være for kritiske til systemet.

Konklusjon: Å posisjonere seg strategisk for å oppnå goder

Felles for våre funn fra de to ph.d.-studiene var at medforskerne representerte marginaliserte brukere som var avhengige av hjelpeapparatet. De var marginaliserte i kraft av å være ekskludert av samfunnet ved at de hadde blitt fratatt omsorgsretten til barna sine, og ved at de sto utenfor boligmarkedet. Samtidig var begge gruppene avhengige av hjelpeapparatet, foreldrene for å oppnå goder som samvær og mulig tilbakeføring av sine barn, og de bostedsløse i form av tilgang til bolig. En likhet mellom de to studiene var at det kunne virke som om mye sto på spill i rollen som medforsker, og at de inntok en posisjon som kunne fremme deres interesser. Det som imidlertid var en interessant forskjell, var at dette kom til uttrykk på ulike måter. Foreldrene som var fratatt omsorgen for sine barn så ut til å kritisere barnevernet og i liten grad innta et kritisk blikk på egen rolle og posisjon. Dette kan forstås som en gjenreise av egen identitet som "god forelder" etter å ha vært gjennom en marginaliseringsprosess en omsorgsovertakelse kan sies å være. Det kan også forstås som en strategisk posisjonering overfor et hjelpeapparat de var avhengige av for å oppnå målet om tilbakeføring av barnet sitt. Likevel kan man stille spørsmål ved hvor styrket de kommer ut av det dersom de ikke inntar en kritisk posisjon til egen rolle i forskning. Faren ved en slik ensidig vektlegging av systemet som den "onde" part er at historien fremstår som lite nyansert og balansert og dermed får liten analytisk betydning i forskningen. På den annen side er det betimelig å spørre hvilke forventninger vi skal ha til at brukere skal og bør ha et analytisk blikk på egne historier, og hvilken rolle de dermed skal ha i medforskning.

I bostedsløst prosjektet valgte medforskerne å nedtone kritikk av organisasjonen. Her så det ut til at taushet til noe som kunne anses som kritikkverdig ikke ble uttalt. Dette var en annen posisjonering enn foreldrene inntok, men hensikten med de to posisjoneringsformene kan forstås som sammenfallende: å posisjonere seg strategisk for å oppnå goder fra et hjelpeapparat de både følte seg marginaliserte overfor, og som de følte en avhengighet til. En konklusjon vil dermed kunne være at det vil være bestemte posisjoner som marginaliserte brukere som er avhengige av hjelpeapparatet velger å innta som medforskere fordi det er mye som står på spill for dem. Ettersom brukerinvolvert forskning får økt aktualitet, anbefaler vi mer forskning knyttet til muligheter for å være kritisk når man befinner seg i marginaliserte posisjoner der man er avhengig av hjelpeapparatet.

Referanser

- Aaslund, Håvard. 2021. *Egenorganisering blant husløse: Et aksjonsforskningsprosjekt om identitet og ressursmobilisering* [Doktorgradsavhandling]. OsloMet - Storbyuniversitetet.
- Andreassen, Tove Alm, Grace I. Romsland, Unn Sveen og Helene Lundgaard Søberg. 2019. "Mellom empowerment og forskningsnytte? Refleksjoner over formål og form for brukermedvirkning i et rehabiliteringsprosjekt". I *Samproduksjon i forskning*, redigert av Ole P. Askheim, Inger M. Lid, & Sigrid Østensjø, 56-75. Oslo: Universitetsforlaget.
- Askheim, Ole Petter, Inger Marie Lid og Sigrid Østensjø. 2019. "Samproduksjon i forskning – hva er det, og hva innebærer det?" I *Samproduksjon i forskning*, redigert av Ole P. Askheim, Inger M. Lid, & Sigrid Østensjø, 13-35. Oslo: Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/9788215031675-2019-02>
- Askheim, Ole Petter og Juni Raak Høiset. 2019. "Medforskerrollen – I spenningsfeltet mellom anerkjennelse, kooptering og 'tokenisme'". I *Samproduksjon i forskning*, redigert av Ole P. Askheim, Inger M. Lid, & Sigrid Østensjø, 214-230. Oslo: Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/9788215031675-2019-13>
- Beresford, Peter. 2000. "Service Users' Knowledges and Social Work Theory: Conflict or Collaboration?" *The British Journal of Social Work*, 30 (4), 489-503.

- Borg, Marit & Kristjana Kristiansen. 2009. *Medforskning. Å forske sammen for kunnskap om psykisk helse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Eriksson, Erik. 2018. "Four features of cooptation". *Nordisk Velfärdsforskning*, 3 (1), 7-17.
- Frank, Arthur W. 2005. "What is dialogical research, and why should we do it?" *Qualitative health research*, 15 (7), 964-974.
- Foucault, Michel. 1980. *Power/knowledge*. New York: Pantheon.
- Halvorsen, Knut. 1996. *Grunnbok i helse- og sosialpolitikk*. Otta: Tano Aschehoug.
- Harré, Rom & Luk V. Langenhove 1991. "Varieties of positioning". *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 21 (4), 393-407.
- Hersted, Lone, Ottar Ness og Søren Frimann. 2020. "Action research: Tradition and renewal". I *Action Research in a Relational Perspective. Dialogue, Reflexivity, Power and Ethics*, redigert av Lone Hersted, Ottar Ness og Søren Frimann, 4-16. New York, Routledge.
- Haavind, Hanne. 2000. "Analytiske retningslinjer ved empiriske studier av kjønnede betydninger". I *Kjønn og Fortolkende Metode. Metodiske Muligheter i Kvalitativ Forskning*, redigert av Hanne Haavind, 155-219. Oslo: Gyldendal.
- Järvinen, Margaretha & Nanna Mik-Meyer. 2003. *At skape en klient. Institutionelle identiteter i sosialt arbeid*. København: Hans Reitzels Forlag
- Kvale, Steinar & Svend Brinkmann. 2015. *Det kvalitative forskningsintervjuet*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Malterud, Kirsti og Kari Tove Elvbakken. 2019. "Patients participating as co-researchers in health research: A systematic review of outcomes and experiences". *Scandinavian Journal of Public Health*, 48 (6), 617-628. <https://doi.org/10.1177/1403494819863514>
- McLaughlin, Hugh. 2010. "Keeping Service User Involvement in Research Honest". *British Journal of Social Work*, 40 (5), 1591-1608. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcp064>
- McNamee, Sheila. 2010. "Research as Social Construction: Transformative Inquiry". *Health & Social Change* 1 (1), 9-19.
- Moltu, Christian, Jon Stefansen, Marit Svisdahl og Marius Veseth. 2012. "Negotiating the coresearcher mandate – service users' experiences of doing collaborative research on mental health". *Disability and Rehabilitation*, 34 (19), 1608-1616.
- Månsson, Sven-Axel. 1991. "Handling och tanke - aktionsforskningens dilemma". I *Etik. Solidaritet. Velfärd*, redigert av Birgitta

- Bergsten, Anders Bjerkman, Hans-Erik Hermansson og Joachim Israel. Göteborg: Daidalos.
- Nelson, Hilde Lindemann. 2001. *Damaged Identities, Narrative Repair*. Ithaca, United States: Cornell University Press.
- Nielsen, Kurt Aagaard og Birger Steen Nielsen. 2006. "Methodologies in Action Research. Action Research and Critical Theory". I *Action Research and Interactive Research. Beyond Theory and Practice*, redigert av Kurt Aagaard Nielsen og Lennart Svendsen, 63-87. Maastricht: Shaker Publishing.
- Nowotny, Helga, Peter Scott og Michael Gibbons. 2001. *Re-thinking science: Knowledge and the public in an age of uncertainty*. Cambridge: Polity Press.
- Syrstad, Ellen. 2020a. *Å forstå det uforståelige. Møtet mellom foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn, familievernet og barnevernet*. Doktoravhandling, Oslo: VID vitenskapelige høyskole.
- Syrstad, Ellen. 2020b. "Når barnevernsforeldre, fagpersoner og forskere forsker sammen – maktskjevhet eller demokratisering av kunnskap?" *Fontene forskning*, 13 (1), 59-71.
- Syrstad, Ellen. 2021. "Medforskning i barnevernet. En diskusjon av rolle og mandat i et medforskningsprosjekt i barnevernet". I *Medvirkning i psykisk helse- og rusarbeid*, redigert av Rita Sørly, Bengt E. Karlsson & Tommy Sjøfjell. Oslo: Universitetsforlaget.